

РЕЦЕНЗИЯ

от професор д-р Надежда Иванова Михайлова-Сталянова,

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

(н.ст., име, презиме, фамилия – акад. дл. във висшето училище или научна организация)

на материалите, представени за участие в конкурс

за заемане на академичната длъжност „професор“

в Софийския университет „Св. Кл. Охридски“

по област на висше образование **2.1. (Български език – Приложна лингвистика)**

1. Общо представяне на получените материали

Със заповед № РД 38–185 от 17.04.2024 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ по съм определена за член на научното жури по конкурс за заемане на академичната длъжност **професор** на половин щат по професионално направление **2.1. (Български език – Приложна лингвистика)**, обявен в ДВ, бр. 20 от 08.03.2024 г.

За участие в обявения конкурс е подала документи като единствен кандидат **доц. д-р Ивета ГеоргиеваТашева**.

Представеният от Ивета Ташева комплект материали е в съответствие с Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Кл. Охридски“ и включва следните документи:

- автобиография по европейски формат;
- диплома за образователна и научна степен доктор;
- диплома за академична длъжност *доцент*;
- анотация на материалите за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“;
- справка за спазване на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“;
- списък на научните трудове;
- списък на цитиранията;
- справка за оригиналните научни приноси на кандидата.

2. Кратки биографични данни на кандидата.

И. Ташева завършва ГПЗЕ "Захари Стоянов" в Сливен през 1989 г. През 1996 г. завършва Медицинския университет в София. През 1997 работи в Кардиологично отделение, Ямбол. През 2019 г. защитава докторска дисертация в Медицинския факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“ на тема: „Ендоваскуларно лечение на комбинирана периферно-артериална и коронарна болест“. През 2002 г. придобива специалност по вътрешни болести, през 2006 г. придобива специалност по кардиология, през 2010 г. - по инвазивна кардиология. Сертифициран специалист е по инвазивна кардиология, ангиология и инвазивна съдова медицина. Началник катетаризационна лаборатория в „Аджибадем Сити Клиник“. 2002 - 2009 работи като кардиолог в УНСБАЛ „СВ. Екатерина“, София. В периода 2006 - 2010 г. – е инвазивен кардиолог в Университетска болница „Лозенец“. През 2010 Г. е завеждащ отделение по кардиология в НКБ. От 2011 до 2014 г. е завеждащ отделение по инвазивна кардиология в МБАЛ Пазарджик. В периода 2010 - 2012 Г. е инвазивен кардиолог в МБАЛ „Аджибадем Ситиклиники – Токуда“. 2019 г. – придобита специалност по Ангиология. От септември 2020 г. насам е завеждащ клиника по кардиология и инвазивна кардиология в УМБАЛ „СОФИЯМЕД“. От 2021 г. е магистър по „Здравен мениджмънт. От 2022 г. – доцент в Софийския университет. От 2021 г. е член на Съвета по образование и наука (СОН) към болница „Софиямед“. Сертифициран специалист по Инвазивна кардиология, ангиология и инвазивна съдова медицина. Взела е участие в редица международни курсове по интервенционална кардиология, IVUS и FFR, каротидно стентирание, периферни интервенции. И. Ташева членува в следните дружества: Дружество на кардиолозите в България; Българско дружество по интервенционална кардиология; Европейско кардиологично дружество; Европейска асоциация за перкутанна сърдечно-съдова интервенция, Българско дружество по инсулт.

3. Обща характеристика на дейността на кандидата

В периода 2018-2020 И. Ташева е хоноруван преподавател по кардиология и вътрешни болести в Медицинския факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“. От 2022 г. тя е доцент в Софийския университет. И.Ташева води лекционен курсове по Превод на медицинска терминология. От 2021 г. е член на Съвета по образование и наука (СОН) към болница „СофияМед“. От януари 2023 г. е член на редакционния екип на списание Journal of Clinical Cardiology and Cardiology Research. И. Ташева е член на екипите на 5 научни проекта. Автор е на 4 учебника за академични цели.

4. Описание на научните трудове.

Тук ще се спра само на публикациите, с които И. Ташева участва в настоящия конкурс и които не са използвани в предишната процедура за доцент, макар че пълният списък на научната продукция е доста дълъг и включва още две монографии и над 70 научни публикации в специализирани издания. Ще бъдат рецензирани 1 монография („Езикът на лекарите днес“, УИ „Св. Кл. Охридски“, С., 2024.), и 12 статии, публикувани в реферирани в световните бази данни издания.

Основният труд, представен за участие в конкурса, **монографията „Езикът на лекарите днес“**, има характер на изследване с принос, който очертава нова научна област: взаимни връзки между лингвистиката и медицината. След интерпретиране на проблематиката на медицинската хуманитаристика и превода на медицинска терминология (познати ни от предходните научни публикации на И. Ташева), тук виждаме новаторско изследване на взаимодействието и свързаността на лекар и пациент в едно интердисциплинарно по своя характер изследвани с фокус върху комуникативните стратегии, речевото поведение и аспектите във връзката лекар-пациент. Като основна цел на това изследване авторката си поставя за цел да изследва т.нар. медицински жаргон и дали той по своята същност е безобидна, но пейоративна форма на предаване на информацията, или е израз на някакъв тип превъзходство и своеобразно презрение от страна на лекарите към неспециалистите, предимно пациентите.

Главата **Пол, род и език** задълбочено и детайлно разглежда различните теоретични и методологически подходи по темата за отраженията в езика на различията между половете. Изключително любопитни са въпросите дали езикът е доминиран от мъжката гледна точка, кога и дали можем да говорим за женски език. Представени са различни теории за пола – поведенческа, властова, перформативна и др. Анализирани са актуални въпроси, поставени от феминистката социолингвистика – за сексисткия език, за езиковия сексизъм, последван от принижаване на личността в обществото, игнориране, осъждане, и най-вече – стереотипизиране, което, както подчертава И. Ташева, като че ли е най-силно изявено в българската ситуация.

В глава **Професионалният език на лекарите обектът на анализ** се разкрива спецификата на лекарския жаргон, който позволява на медицинския персонал да споделя информация по начин, който звучи официално, но остава непрозрачен за страничните наблюдатели, включително и за самите пациенти. Тук многостранно са разгледани отличителните характеристики на лекарския език. Интересното в целия труд е позицията на авторката, имаща привилегиата да е „от двете страни на барикадата“ – и практикуващ лекар,

и езиковед-анализатор. Анализът е не само суховато-теоретичен, а ясно експлицирана е позицията на активно практикуващия медик, който не само се опира на теоретични постулати за принципите на езиковата комуникация, а е професионалист с изключително богат опит, от който черпи емпиричен материал. Именно затова ми се струва ясната и недвусмислено обоснована позиция, че употребата на медицинския жаргон в качеството му на професионален език, който гарантира екипността, а често и щади пациента, трябва да бъде защитена.

Лингвистичният анализ на медицинския жаргон е прецизен и научно издържан. Фактологията относно спецификите на произхода на основния лексикален фонд в медицинската практика, характерните лексикални средства (контекстуализации, специфична употреба на редица глаголи, евфемистични конструкции и др) е прецизно представена. Тази глава съдържа интересни лексикални наблюдения – за полисемията в рамките на медицинските термини, както и за омонимията, възникваща между една и съща форма в ежедневието и медицинската практика. Освен очевидните термини от гръцки и латински, И. Ташева обобщава, че *лингва фракка* на медицината през XXI век е английският език. Използването му създава единство и яснота в медицинския жаргон по начина, по който са били използвани гръцкият и латинският в миналото. Затова и И. Ташева е пионер в медицинската лингвистика в България, чиято цел е обстойно изучаване на езика на лекарите.

В тази глава се обръща внимание и на специфичните ситуации, когато медицинският жаргонен език се използва и по отношение на пациентите или в медийни изяви (тв предавания, интервюта и под.), предназначени за широка, неспециализирана аудитория. Друг важен контекст на този вид общуване е комуникацията с пациентите и техните близки, когато от съществено значение за всички е лекото дистанциране на лекаря, езиково и емоционално, от състоянието на пациента, което е важно и за туширане на излишните дискусии с него и роднините му. Тези разсъждения поставят и фундаменталния въпрос какво очакваме от лекаря – да ни лекува, или да бъде наш добър събеседник.

Логично продължение на въпросите от предходната глава се съдържат и в главата **Диалогът лекари – пациенти. Различно ли общуват и говорят жените лекари?** Тук се разглеждат важни въпроси за начините на общуването между лекарите (мъже и жени) с пациентите – по отношение за речеви стратегии и дори времетраене, проблема за професионалното прегаряне – изключително актуални теми от глобален и обществен характер.

Приложенията в края на монографията представляват анкети с практикуващи лекари в различни държави (българи, но практикуващи в чужбина) и различни градове в България, в

различни по вид здравни заведения или практики, с разнообразни специалности и широк възрастов диапазон . Тези анкети съдържат изключително ценна информация, предоставяйки калейдоскоп от гледни точки относно ключови въпроси за медицинската лингвистика и хуманитаристика като цяло.

Като **извод** от гореказаното бих обобщила, че освен научно обоснована, книгата е изключително четивна не само заради стегнатия и ясен стил на поднасяне на информацията, но и заради избора на обект на научен анализ – ситуации, в които всеки един от читателите ѝ е попадал и които са част от нашето ежедневие. Всъщност синкретизмът в подхода, съчетаването на различни части от човешкото познание в интердисциплинарни изследвания с антропоцентричен характер е еманация на новаторското поведение в науката, излизането извън тесните специализирани рамки на определена наука или научна школа. А ползите и практическото приложение на изследователските търсения всъщност правят подобни проучвания изключително ценни не само за науката, а и за обществото като цяло. В това откривам фундаменталния научен принос на представената монография.

Научни статии доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация .

В конкурса Ивета Ташева участва с 12 статии, публикувани в реферирани в световните бази данни издания. В тях тя е и самостоятелен автор, и участник в авторски колектив. В тях авторката очертава параметрите на медицинския език и дефинирането му като жаргонен. В същото време те са приносни и с нестандартните случаи, които третират, както и с новите методи на лечение, които представят. Тази проблематика е относително нова в българския научен контекст, особено пък по отношение на изследвания, които я проследяват от гледната точка на действащ лекар. Синкретизмът на научния подход и специфичният „поглед отвътре“ е особено ценен при разработването на проблематиката. Редица статии представляват case studies и очертават границите на успешното лечение, главно в сферата на кардиологията.

Цитирания:

Сериозността и задълбочеността на приносите на резултатите от научните търсения на И. Ташева се откриват у трудове на други автори. Тя е многократно цитиран автор, за което свидетелства справка за цитиранията - посочени са 32 броя в утвърдени научни списания в чужбина.

4. Оценка на личния принос на кандидата

Публикациите, приложени за участие в кокурса за професор, са оригинален авторски принос на кандидата и са еманация на научна зрялост и несъмнена висока професионална квалификация. Убедена съм, че научната продукция по профила отговаря на изискванията за заемане на академичната длъжност „професор“.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

По обем, тематична насоченост и научни приноси научната продукция и професионалната дейност на кандидата по конкурса напълно отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на СУ „Св. Кл. Охридски. Посоченото по-горе показва, че със своята учебно-преподавателска и научноизследователска дейност тя допринася за решаването и обогатяването на теоретикоприложните аспекти на приложната лингвистика. Ивета Ташева демонстрира висока компетентност в начина на представяне на теории и позиции, идеи и становища.

В заключение ще обобщя, че представените за участие в конкурса трудове имат научно-приложни приноси и се отличават с висока научна стойност и изследователска задълбоченост. Всичко това ми дава основание с пълно убеждение да гласувам **положително** за избирането на **доц. д-р Ивета Ташева** на академичната длъжност „професор“ в СУ „Св. Климент Охридски“ по професионално направление **2.1. (Български език – Приложна лингвистика)**.

14.06. 2024 г.

Рецензент: .....

(подпис)

Проф. д-р Надежда Иванова Михайлова-Сталянова

(ак. дл., н. ст., име, фамилия)